

Sygn. akt I C 1264/17 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie, I Wydział Cywilny,

w składzie:

Przewodniczący: SSR Paweł Juszczyżyn

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Justyna Kochan - Rogoż

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2017 r., w O., na rozprawie,

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.

przeciwko G. G.

o zapłatę

powództwo oddała.

SSR Paweł Juszczyżyn

Sygn. akt I C 1264/17

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniósł o zasądzenie od strony pozwanej – G. G. kwoty 3.115,19 zł z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powódki podał, że strona pozwana przez podpisanie weksla zobowiązała się do zapłaty kwoty w nim wskazanej.

Strona pozwana nie stawiała się na rozprawę i nie złożyła wyjaśnień w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

Strona pozwana wystawiła weksel własny in blanco, inkorporujący zobowiązanie do zapłaty na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.. Weksel został podpisany czytelnie przez wystawcę.

Następnie powód wypełnił weksel, opatrzył go datą wystawienia 28 kwietnia 2016 r., jako miejsce wystawienia wskazał B. i wypełnił go na kwotę 3.255,19 zł z datą płatności określoną na 10 marca 2017 r.

(dowód: weksel złożony w depozycie Sądu Rejonowego w Olsztynie – odpis k. 10)

Zgodnie ze złożoną przez stronę pozwaną deklaracją wekslową powód jako pożyczkodawca został upoważniony do wypełnienia weksla in blanco w określonych przypadkach, takich jak opóźnienie w spłacie pożyczki, wypowiedzenie umowy, odstąpienie od niej, w każdym razie po upływie 7 dni od doręczenia stronie pozwanej wezwania do zapłaty lub 14 dni od doręczenia stronie pozwanej wypowiedzenia umowy pożyczki.

(niekwestionowane – zob. kserokopia deklaracji wekslowej k. 28)

Sąd zważył, co następuje:

Strona pozwana nie zajęła w niniejszej sprawie żadnego stanowiska i nie stawiała się na rozprawie w sądzie. W związku z tym, w myśl art. 339 § 1 kpc, Sąd wydał wyrok zaoczny. Zgodnie z art. 339 § 2 kpc w tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Stan faktyczny w sprawie ustalono więc w oparciu o przedłożony przez powoda dowód z dokumentu w postaci weksla i okoliczności uznane za bezsporne. Za bezsporny uznano w szczególności fakt wystawienia pierwotnie weksla in blanco i upoważnienia do jego wypełnienia na warunkach określonych w deklaracji wekslowej złożonej wraz z tym wekslem przez stronę pozwaną. Natomiast nie zostały uznane za wiarygodne wydruki niepoświadczone za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie po stronie powodowej radcę prawnego, gdyż przez brak takiego poświadczenia nie można ich uznać za odpisy dokumentów.

Powództwo wniesione w sprawie nie zasługiwało jednakże na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 160) weksel własny zawiera: nazwę "weksel" w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono, przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej, oznaczenie terminu płatności, oznaczenie miejsca płatności, oznaczenie osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana, oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu i podpis wystawcy wekslu.

Weksel własny, podobnie jak weksel trasowany (art. 103 w zw. z art. 10 prawa wekslowego), może zostać wystawiony jako tak zwany weksel in blanco, który w literaturze definiowany jest między innymi jako niecałkowicie wypełniony dokument wekslowy, podpisany przez wystawcę z zamiarem zobowiązania się wekslowo, mogący po wypełnieniu stać się wekslem zupełnym.

Weksle własne in blanco są w praktyce często stosowanym sposobem zabezpieczenia roszczeń. Taka forma zabezpieczenia roszczeń jest również dopuszczalna umowach o kredyt konsumencki. Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 1528 ze zm.) weksel lub czek konsumenta wręczony kredytodawcy w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki powinien zawierać klauzulę „nie na zlecenie” lub inną równoznaczną. W razie przeniesienia posiadania weksla zabezpieczającego umowę o kredyt konsumencki przez kredytodawcę na inną osobę, nawet wbrew jego woli, odpowiada on za wynikłą stąd dla konsumenta szkodę (art. 41 ust. 2 i 3 u.k.k.).

R. legis opisanej regulacji odnośnie opatrzenia weksla in blanco stosowanego w umowach o kredyt konsumencki klauzulą „nie na zlecenie” lub klauzulą równoznaczną jest fakt, iż w przypadku oparcia roszczenia pozwu przeciwko pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę o stosunek wekslowy w wyniku wypełnienia weksla gwarancyjnego, istnieje dla pożyczkodawcy możliwość podniesienia zarzutu nieprawidłowego wypełnienia weksla i w istocie przeniesienia sporu o roszczenie z weksla na grunt stosunku podstawowego, którego weksel in blanco był zabezpieczeniem. Zgodnie z art. 10 prawa wekslowego jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

Możliwość podniesienia przez pozwanego w stosunku do roszczenia opartego o wypełniony weksel gwarancyjny in blanco zarzutów ze stosunku podstawowego w stosunku do drugiej strony stosunku podstawowego jest ugruntowana i utrwalona w orzecznictwie oraz doktrynie. Przykładowo w wyroku z dnia 9 grudnia 2004 roku (II CK 170/04) Sąd Najwyższy stwierdził, iż w następstwie wypełnienia weksla in blanco zgodnie z porozumieniem co do jego uzupełnienia powstaje zobowiązanie wekslowe osoby podpisanej na wekslu in blanco (wręczającej ten weksel) o treści określonej w

tekście powstałym na skutek wypełnienia. Odbiorca weksla in blanco uzyskuje zatem z mocy porozumienia co do jego uzupełnienia uprawnienie do spowodowania powstania – przez swe, podejmowane we własnym imieniu działanie – zobowiązania wekslowego osoby, która złożyła podpis na wekslu in blanco. Działanie to ma charakter jednostronnej czynności prawnej. Strona pozwana będąca wystawcą weksla in blanco może zaś bez żadnych ograniczeń podnosić zarzuty uzupełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wobec takiego powoda, który jest bezpośrednim odbiorcą weksla in blanco.

Sąd orzekający w sprawie przychylił się również do poglądu reprezentowanego w doktrynie i orzecznictwie, a będącego konsekwencją przedstawionych rozważań, że dla przyjęcia ważności i istnienia zobowiązania wekslowego z weksla in blanco, trzeba przyjąć obowiązek istnienia ważnego zobowiązania podstawowego (patrz przykładowo wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 roku, sygn. akt II CSK 296/10 oraz z dnia 26 września 2013 roku, II CSK 719/12). Z kolei w wyroku z dnia 9 września 2004 roku (II CK 499/03) Sąd Najwyższy stwierdził, że okoliczność, iż roszczenie wekslowe nie uległo przedawnieniu, nie zwalnia sądu od rozważenia, czy weksel został uzupełniony zgodnie z umową, w szczególności, czy w chwili jego uzupełnienia istniało nieprzedawnione roszczenie. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, że niezgodne z zasadami zawartymi w deklaracji wekslowej wypełnienie weksla in blanco może uzasadniać zarzuty dłużnika prowadzące do uwolnienia się od odpowiedzialności wekslowej (np. w wypadku, gdy wypełniający w ogóle nie był do tego uprawniony lub gdy do wypełnienia weksla doszło wtedy, gdy prawo to już nie istniało) albo prowadzące do ograniczenia odpowiedzialności tylko do takich granic, w jakich istniałoby w razie wypełnienia prawidłowego.

Reasumując należy wskazać, że aby skutecznie dochodzić roszczenia z weksla będącego pierwotnie wekslem in blanco stanowiącym zabezpieczenie innych roszczeń między stronami, konieczne jest nie tylko przedstawienie tego weksla, ale również wykazanie, że między stronami istniało porozumienie, zwane potocznie deklaracją (umową) wekslową, upoważniające stronę otrzymującą weksel do jego wypełnienia i określające warunki dokonania tej czynności. Innymi słowy, aby powstało skuteczne zobowiązanie strony stosunku podstawowego z weksla in blanco między stronami tego stosunku, musi on zostać wypełniony zgodnie z istniejącą deklaracją wekslową. Podstawę faktyczną takiego roszczenia stanowi bowiem nie tylko sam weksel, ale również jego wypełnienie zgodnie z zawartą między stronami deklaracją wekslową.

Natomiast powód nie wykazał w jakikolwiek sposób tego, by doręczył czy choćby wysłał stronie pozwanej wypowiedzenie umowy pożyczki, którego niedoświadczony za zgodność z oryginałem wydruk został załączony do pozwu, a to zgodnie z deklaracją wekslową było warunkiem powstania uprawnienia do wypełnienia weksla in blanco. Zgodnie zaś z przepisem art. 61 § 1 zd. 1 kc, oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Brak złożenia wobec strony pozwanej oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pożyczki pozbawiało zatem powoda prawa do wypełnienia weksla in blanco, który stanowił podstawę dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Ponadto, zgodnie z art. 232 zd. 1 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Co do zasady oznacza to, że to powód winien wskazać podstawę faktyczną powództwa obejmującą wszystkie okoliczności istotne dla rozpoznania jego żądania i przedłożyć dowody na okoliczność przytoczonych faktów w zakresie przysługiwania mu roszczenia dochodzonego pozwem. Powód zaś oparł swoje roszczenie w tej sprawie o weksel, który był pierwotnie wekslem in blanco stanowiącym zabezpieczenie łączącej strony umowy kredytu konsumenckiego. Abstrakcyjność zobowiązania z weksla in blanco między stronami stosunku podstawowego ma osłabiony charakter i uwzględnia funkcję tego weksla jako formy zabezpieczenia roszczenia ze stosunku podstawowego. Konsekwencje z tego płynące winny być przy tym przestrzegane szczególnie, gdy stroną stosunku podstawowego dającą zabezpieczenie jest konsument. Powód zaś zawodowo zajmujący się działalnością gospodarczą i reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie wykazał tego, by posiadał uprawnienie do wypełnienia stanowiącego podstawę dochodzonego roszczenia weksla in blanco.

W tym zatem stanie rzeczy – na podstawie art. 6 kc w zw. art. 101 prawa wekslowego w zw. z art. 10 prawa wekslowego
– powództwo należało oddalić.

SSR Paweł Juszczyzyn